

Кремний және оның қосылыстары

Мақсаты:

- 1. Кремний және оның қосылыстарының жалпы сипаттамасы, алынуы, аллотропиялық модификациясы, қасиеттері туралы түсінік беру;**
- 2. Ой-өрістерін, танымдық, шығармашылық, реакция жазу, есеп шығару іс-әрекетін дамыту;**
- 3. Өз ойын еркін айтуға, ізденімпаздыққа, топтасып жұмыс жасауға, белсенділікке тәрбиелеу.**

Түрі: Аралас сабақ

Әдісі: Ақпаратты–коплексті, түсіндірмелі-эвристикалық, тест, сұрақ–жауап, талдау.

A large, rough, purple amethyst crystal cluster is shown against a white background. The crystals are various sizes and shapes, with some showing clear facets and others being more jagged and broken. The color ranges from a deep purple to a lighter, almost white, translucent purple. The base of the cluster is dark and appears to be the natural rock matrix.

Барысы:

I кезең “Ой шақыру

II кезең “Ұғыну”

III кезең “Мағынаны тану”

IV кезең “Білімді тиянақтау”

V кезең “Түйсіну”

I кезең “Ой шақыру” Химиялық викторина

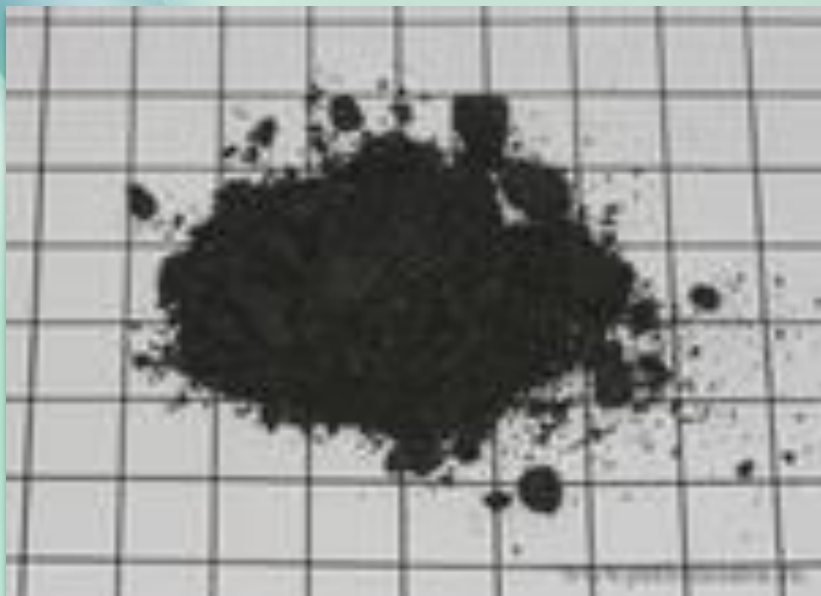
(сұрақ-жауап ойыны)

- 1. Төртінші топтық негізгі топшасының химиялық элементін атаңыз.**
- 2. Көміртектің аллотропиялық түр өзгерістері қанша қандай?**
- 3. Көмір қышқылы тұздарын ата.**
- 4. Алмаздың кристалдық торы қандай пішінді?**
- 5. Иіс газы және көмірқышқыл газының формуласы**
- 6. Карбонат-ионды сапалық анықтау үшін не қолданады?**
- 7. “Құрғақ мұз” дегеніміз не?**
- 8. Графит не үшін қолданылады?**
- 9. Эктастың формуласы**
- 10. Өте қатты, мөлдір кристалды зат**

Төмендегі физикалық қасиеттер көміртектің қай түр өзгерісіне сәйкес келеді ?

Қасиеттер	Аллотропиялық түр өзгерісі
Металдық жылтыры бар ,сұр түсті	
Жұмсақ жеке тақташаларға ажырайды	
Атомдар қабатталған әр жазықтықтағы атомдар арасындағы қашықтық әлдеқайда үлкен	
Электр тоғын өткізеді	
Жартылай өткізгіш , қара түсті ұнтақ	
Өте қатты	
Инертті	

Аллотропиялық модификациясы

Аморфты

Кристалды

14

Si

КРЕМНИЙ

28,086

$3s^2 3p^2$

4
8
2

Кремний

Жалпы сипаттамасы

- $Z=+14$
- $+1p=14$
- $0n=28-14=14$
- $e=14$
- $+14)2)8)4$

2 2 6 2 2

1S 2S 2P 3S 3P

Кремний


```
graph TD; A([Кремний]) --> B(Алынуы); A --> C(Химиялық қасиеті)
```

Алынуы

Химиялық қасиеті

Табиғаттағы кремний

**сапфирин – көгүлдүр
агат**

яшма

Цитрин- лимон түстес

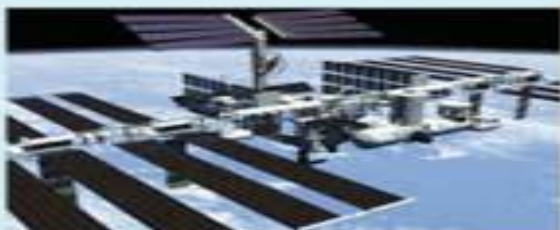
топа

КРЕМНИЙ

 Si

ФОТОЭЛЕМЕНТЫ

ПОЛУПРОВОДНИКОВАЯ
И ЭЛЕКТРОННАЯ ТЕХНИКА

ПРОИЗВОДСТВО СТАЛЕЙ

ОКСИД КРЕМНИЯ

 SiO_2

КЕРАМИКА

СТЕКЛО

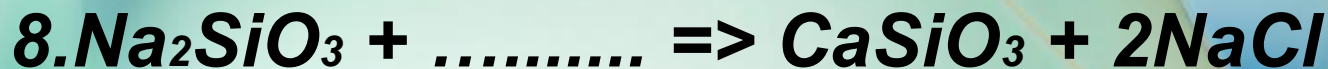
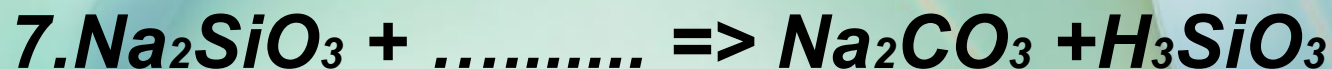
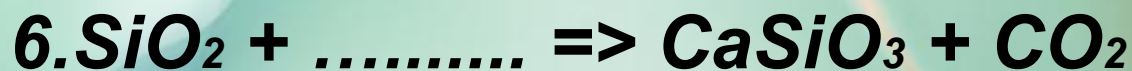
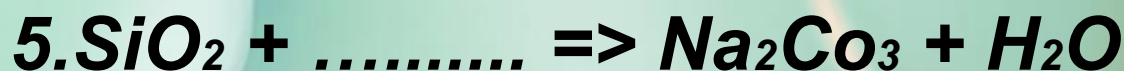

СТРОИТЕЛЬСТВО

III кезеңі “Мағынаны тану”

Тест

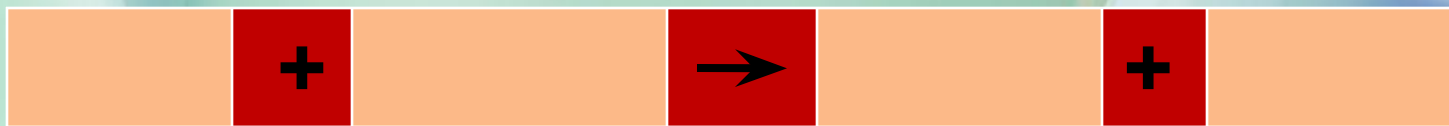
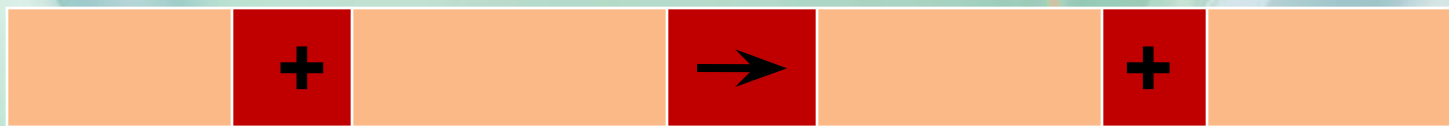
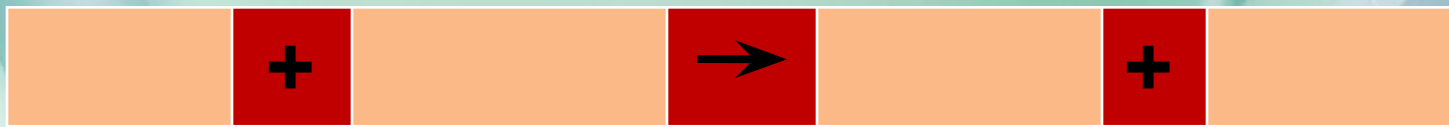
IV кезең “Білімді тиянақтау” Есеп

I топ. Массасы 18,25 г тұз қышқылы мен натрий силикатының артық мөлшері әрекеттескенде тұнбаға түсетін кремний қышқылының массасын және мөлшерін есепте.

II топ. Массасы 30%-тік 140г кремний қышқылына массасы 32 г калий гидроксидін қосқанда түзілетін тұздың массасын табыңдар

III топ. Кремний оксидінің артық мөлшері массасы 10 кг натрий гидроксидімен әрекеттескенде 11,2 кг натрий силикаты алынды. Натрий силикатының теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы шығымын анықтаңдар.

V кезең “Түйсіну” “Химиялық лото” ойыны

H_2O , SiH_4 , O_2 , SiO_2 ,

Na_2SiO_3 , $NaOH$, H_2O , SiO_2

KCl , HCl , $H_2SiO_3 \downarrow$, K_2SiO_3

Үйге тапсырма:

§ 22   №6,7 есеп